

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 7.10.2011
COM(2011) 624 galīgā redakcija

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

PROGRESS KIOTO MĒRĶU SASNIEGŠANĀ
(paziņojuma sagatavošanu paredz 5. pants Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumā
280/2004/EK par monitoringa mehānismu attiecībā uz siltumnīcas efektu izraisošo gāzu
emisiju un par Kioto protokola īstenošanu Kopienā)

{SEC(2011) 1151 galīgā redakcija}

SATURS

1.	KOPSAVILKUMS	3
2.	FAKTISKĀS SEKMES NO 1990. LĪDZ 2009. GADAM	6
2.1.	SEG emisiju tendences dalībvalstīs	6
2.2.	SEG intensitāte un emisijas uz vienu iedzīvotāju 2009. gadā.....	7
2.3.	SEG emisijas 2009. gadā, salīdzinot ar 2008. gadu	8
2.4.	Emisiju tendences galvenajās nozarēs	8
3.	PAREDZAMĀS SEKMES KIOTO MĒRĶA SASNIEGŠANĀ	9
3.1.	SEG emisiju prognozes	9
3.1.1.	ES-27.....	9
3.1.2.	ES-15.....	10
3.1.3.	ES-12.....	10
3.2.	Savienības klimata pārmaiņu politikas īstenošanas stāvoklis	12
3.3.	ES emisiju kvotu tirdzniecības sistēmas (ES ETS) īstenošana	14
3.3.1.	Otrais tirdzniecības periods (2008. līdz 2012. gads).....	14
3.3.2.	KĪ un TAM izmantojums	14
3.4.	Savienības valstu plāni par Kioto mehānismu izmantošanu	15
3.5.	Oglekļa piesaistītājsistēmu plānotā izmantošana	15
4.	NOTEIKTĀ 2020. GADA MĒRĶA SASNIEGŠANA.....	16
4.1.	Savienības emisiju samazināšanas mērķis līdz 2020. gadam.....	16
4.2.	Rīcībpolitika, kas sekmē mērķu sasniegšanu	16
4.3.	Prognozētais laiks līdz mērķa sasniegšanai.....	16
5.	Adaptācija klimata pārmaiņām	19
6.	Situācija Savienības kandidātvalstīs	20

1. KOPSAVILKUMS

Sekmīga virzība uz Kioto mērķi, 2008.-2012.

Kopējās siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijas ES-27 valstīs 2009. gadā¹ bija par 17,4 % zemākas salīdzinājumā ar 1990. gadu, aprēķinos neietverot emisiju un to piesaisti zemes izmantojuma, zemes izmantojuma maiņas un mežsaimniecības (LULUCF) dēļ. Salīdzinot ar 2008. gadu, emisijas samazinājās par 7,1 %, savukārt ekonomikas lejupslīdes rezultātā iekšzemes kopprodukta (IKP) kritums ES-27 dalībvalstīs attiecīgajā laika posmā sasniedza aptuveni 4 %.

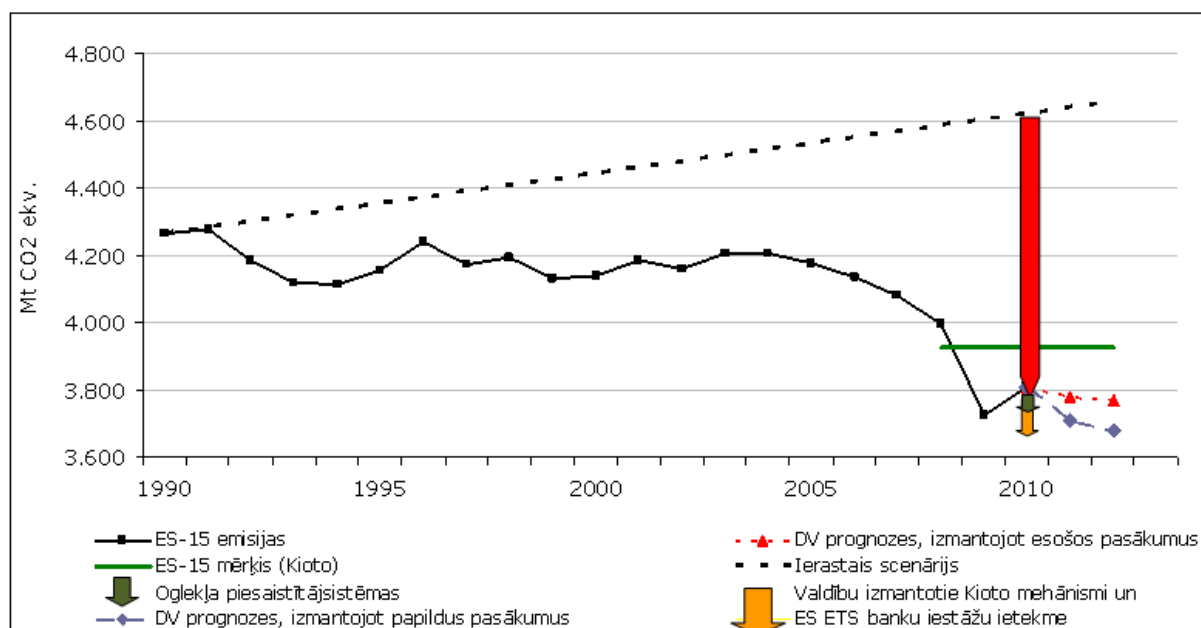
Turklāt pēc provizoriskiem datiem par 2010. gadu², SEG emisijas ES-15 un ES-27 valstīs 2010. gadā mainījās par 2,3 % salīdzinājumā ar 2009. gadu. Saskaņā ar šīm aplēsēm emisijas ES-15 valstīs ir par 10,7 % zemākas nekā bāzes gadā. Emisijas ES-27 valstīs 2010. gadā ir aptuveni par 15,5 % zemākas nekā 1990. gadā. IKP 1990.-2010. gadā ES-15 valstīs mainījās par 39 % un ES-27 valstīs – par 41 %, bet 2009.-2010. gadā aptuveni par 1,8 %.

Saskaņā ar Kioto protokolu ES-15 dalībvalstis ir apņēmušās līdz 2008.-2012. gadam samazināt SEG emisijas par 8 % salīdzinājumā ar bāzes gada rādītājiem. Pamatojoties uz jaunākajiem pieejamajiem inventarizācijas datiem par 2009. gadu¹, kopējās SEG emisijas ES-15 valstīs sešto gadu pēc kārtas bija samazinājušās un bija par 12,7 % zemākas nekā bāzes gadā, aprēķinos neietverot LULUCF. Kaut gan ES-15 valstu ekonomika kopš 1990. gada ir piedzīvojusi ievērojamu pieaugumu, IKP rādītājiem palielinoties par gandrīz 37 %, SEG emisijas ES-15 valstīs ir samazinājušās.

Salīdzinot ar 2008. gadu, SEG emisijas ES-15 valstīs 2009. gadā samazinājās par 6,9 %, ievērojami pārsniedzot IKP kritumu ES-15 valstīs, kas ekonomiskās lejupslīdes rezultātā sasniedza aptuveni 4 %, tas savukārt pierāda to, ka dziļā ekonomikas krīze Savienībā 2009. gadā neapturēja Savienības ekonomikas pārveidošanu par ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni. SEG intensitātes uzlabošanās rādītājs palika tādā pašā līmenī kā iepriekšējos gados.

Kopumā, kā redzams 1. attēlā, kopējo SEG emisiju prognozes³ liecina, ka ES-15 valstis ir uz pareizā ceļa Kioto mērķa sasniegšanai. Šī aplēse rāda, ka mērķis, visticamāk, tiks izpildīts ar uzviju.

1. attēls. Faktiskās un prognozētās ES-15 valstu emisijas

Piezīme: bultiņas attēlo 2008.-2012. gada vidējos rādītājus, tādēļ tās precīzi neatbilst 2010. gadā prognozēto emisiju vērtībām. **Avots:** Eiropas Komisija, Eiropas Vides aģentūra (EVA)

Jaunākās SEG prognozes liecina, ka sešas dalībvalstis (Somija, Francija, Vācija, Grieķija, Zviedrija un Apvienotā Karaliste) sasniegs savus individuālos SEG samazināšanas mērķus. Ņemot vērā, ka plānots izmantot arī Kioto elastīgos mehānismus, ES ETS jaunajiem dalībniekiem paredzētās rezerves neizmantojot kvotas un oglekļa piesaistītājsistēmas, kā arī papildu rīcībpolitiku pasākumus, tikai trijām dalībvalstīm (Austrijai, Itālijai un Luksemburgai) varētu rasties grūtības sasniegt izvirzītos mērķus.

Saskaņā ar prognozēm lielākajā daļā 12 dalībvalstu, kuras pievienojās Savienībai 2004. gadā un pēc tam, emisijas 2009.-2012. gadā nedaudz paaugstināsies. Tomēr tās deviņas dalībvalstis, kurām ir noteikts Kioto mērķis, izpildīs vai pat ar uzviju sasniegs savas saistības, izmantojot tikai spēkā esošo rīcībpolitiku un pasākumus. Paredzēts, ka Slovēnija sasniegs savu mērķi, ja visi pašreizējie un papildu pasākumi, tostarp Kioto kredītu iegāde, būs tik rezultatīvi, kā plānots.

Jauni pasākumi, kas vajadzīgi, lai sasniegtu Savienības vērēnīgo mērķi 2020. gadam

Tiesību aktu kopumā klimata un enerģētikas jomā⁴, kas pieņemts 2009. gadā, paredzēta integrēta un vērēnīga rīcībpolitika un pasākumi klimata pārmaiņu problēmu risināšanai līdz 2020. gadam un pēc tam. No 2013. gada un turpmāk Savienības kopējie centieni līdz 2020. gadam samazināt siltumnīcefekta gāzu emisiju par 20%⁵, salīdzinot ar 1990. gadu, tiks sadalīti starp ES ETS nozarēm un ETS neietvertajām nozarēm. Iepriekšējā iedaļā sniegtie SEG dati attiecas uz Kioto protokola pirmo saistību periodu, un tos nevar tieši izmantot Savienības valstu saistību līdz 2020. gadam izpildes sekmju novērtēšanai, jo tas aptver plašāku nozaru spektru.

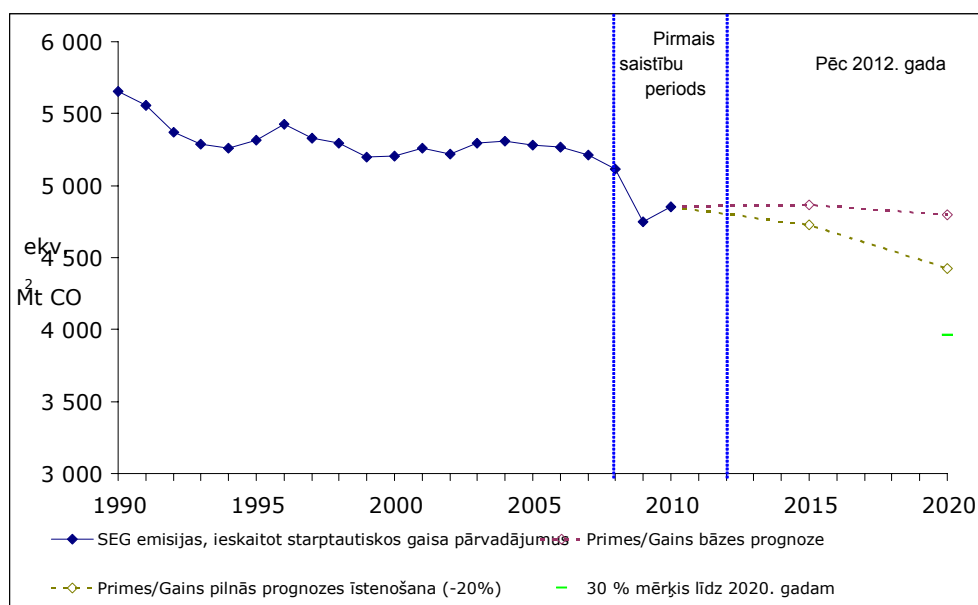
Sagatavošanās darbi, lai izpildītu līdz 2020. gadam paredzētās SEG samazināšanas saistības, ir ātri uzņēmuši apgrīezienus. Attiecībā uz **pārskatīto ES ETS direktīvu** pērn tika pieņemti lēmumi par tehniskajiem jautājumiem saistībā ar noteikumiem par bezmaksas kvotu sadali un kvotu izsoli, starptautisko kredītu izmantošanu, ierobežojumu noteikšanu un kārtību, kādā

veic izmaiņas reģistros. Attiecībā uz **Lēmumu par kopīgajiem centieniem**, kas reglamentē SEG emisijas ES ETS neietvertās nozarēs, katrai dalībvalstij nosakot ikgadējus saistošus SEG emisiju mērķus, turpinājās darbs pie īstenošanas pasākumiem, proti, tika noteiktas dalībvalstu mērķu absolūtās vērtības un iecerēta atbilstības sistēma, kas tiks ieviesta, lai katru gadu pārraudzītu dalībvalstu rīcību un mērķu neizpildes gadījumā palīdzētu tām veikt vajadzīgos korektīvos pasākumus.

SEG samazināšanas par 20 % mērķis ir ietverts arī stratēģijā "Eiropa 2020" – stratēģijā nodarbinātībai un gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei —, ko Eiropadome pieņēma 2010. gada jūnijā. Emisiju samazināšanas mērķis ir viens no pieciem pamatmērķiem. Kā atzīmēts Komisijas Gada izaugsmes pētījumā par 2011. gadu, klimata pārmaiņu mazināšanas jomā esošie un plānotie pasākumi vēl nav pietiekami, lai sasniegtu 2020. gada pamatmērķus. Tādēļ daudzām dalībvalstīm jāveic papildu pasākumi, lai varētu izpildīt savas Lēmumā par kopīgajiem centieniem noteiktās saistības. Saskaņā ar jaunākajām SEG provizoriskajām aplēsēm plānots, ka tikai 11 dalībvalstis izpildīs savas saistības ar jau ieviestām rīcībpolitikām, vēl 7 dalībvalstis sasniegs savus mērķus, ja to papildu rīcībpolitikas un pasākumi būs tik rezultatīvi, kā plānots. Pārējām 9 dalībvalstīm jāizstrādā papildu rīcībpolitikas, lai tās varētu izpildīt savus mērķus.

2. attēlā redzama atšķirība starp dalībvalstu 2020. gada emisiju prognozēm un Savienības 2020. gada mērķiem (attiecīgi –20 % un –30 %), tāpēc Savienībai ir jāvelta lielākas pūles, lai vēl vairāk samazinātu siltumnīcefekta gāzu emisijas.

2. attēls. Faktiskās un prognozētās ES-27 valstu emisijas

Piezīme: Prognozētajām emisiju izmaiņu aprēķinam laikā no 2010. līdz 2020. gadam tika izmantotas PRIMES/GAINS prognozes³

Avots: Eiropas Komisija, EVA

Prognozes saskaņā ar PRIMES/GAINS modeli, kuras ietver kopš 2009. gada vidus Savienības un valstu īstenotās rīcībpolitikas un attiecas uz klimata un enerģētikas tiesību aktu kopumā

aptverto emisiju apjomu, parāda, ka Savienības SEG samazinājums (ar jau ieviestiem pasākumiem) laikā no 1990. līdz 2020. gadam būs 15,3 % līmenī.

2. FAKTISKĀS SEKMES NO 1990. LĪDZ 2009. GADAM

2.1. SEG emisiju tendences dalībvalstīs

Lielākoties kopējās Savienības SEG emisiju tendences nosaka divas lielākās emitētājas valstis – Vācija un Apvienotā Karaliste –, kuru emisijas kopā veido aptuveni vienu trešdaļu no kopējām ES-27 SEG emisijām. Šajās divās dalībvalstīs 2009. gadā panākts SEG emisiju samazinājums par 538 Mt CO₂ ekv. salīdzinājumā ar 1990. gadu.

Galvenie labvēlīgās tendences iemesli Vācijā (–26,3 % no 1990. līdz 2009. gadam) ir nepārtrauktā spēkstaciju un siltumcentrāļu efektivitātes palielināšana, arvien lielāka atjaunojamās enerģijas un koģenerācijas izmantošana, kā arī ievērojami ieguldījumi ekonomikas modernizēšanā piecās jaunajās federālajās zemēs pēc Vācijas atkalapvienošanās. Apvienotajā Karalistē SEG emisijas samazinājās (–27,0 % no 1990. līdz 2009. gadam), pirmkārt, enerģijas tirgus liberalizācijas dēļ un, otrkārt, elektroenerģijas ražošanai naftas un akmeņogļu vietā sākot izmantot gāzi, kā arī ierobežojot N₂O emisijas adipīnskābes ražošanā. Pēdējā laikā ekonomikas lejupslīde bija arī ietekmējusi emisiju samazināšanos šajās divās valstīs, galvenokārt skarot enerģijas un rūpniecības nozari.

Itālija un Francija ir trešā un ceturtnā lielākā emitētāja valsts; to emisiju īpatsvars ir aptuveni 11 % katrai. Itālijas SEG emisijas 2009. gadā bija par apmēram 5,4 % zemākas nekā 1990. gadā. 2009. gadā reģistrētais SEG emisiju samazinājums Itālijā galvenokārt bija saistīts ar ekonomikas lejupslīdi, kas jo īpaši skāra elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanu, kā arī rūpniecības nozari. Francija 2009. gadā emitēja par 8,1 % mazāk nekā 1990. gadā. Lielu N₂O emisiju samazinājumu izdevās panākt adipīnskābes ražošanā. Taču laikā no 1990. līdz 2009. gadam ievērojami pieauga CH₄ emisijas no atkritumiem un CO₂ emisijas no autotransporta.

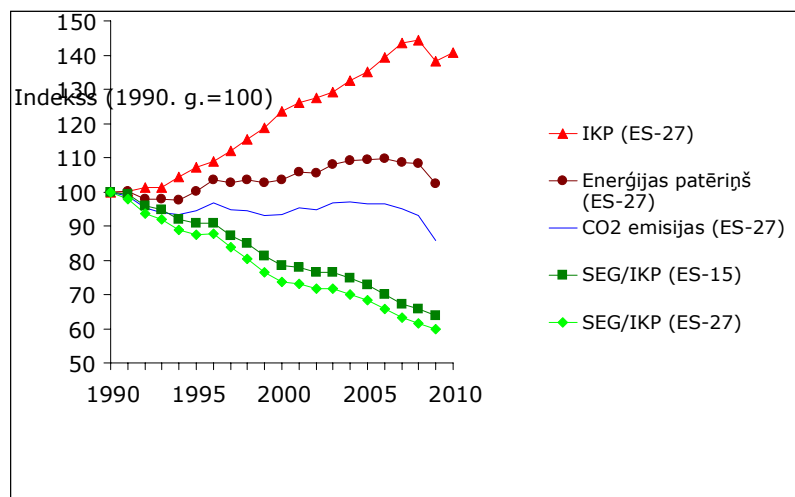
Polija un Spānija ir piektā un sestā lielākā emitētāja valsts ES-27; katras šīs valsts emisijas veido aptuveni 8 % no kopējām SEG emisijām ES-27 valstīs. Polijā laikā no 1990. līdz 2009. gadam SEG emisiju apjoms samazinājās par 16,8 % (par 33,2 % kopš 1988. gada, kas ir Polijas bāzes gads). Nozīmīgākie faktori emisiju samazinājumam Polijā (un arī citās Centrāleiropas un Austrumeiropas dalībvalstīs) bija no enerģijas viedokļa neefektīvās smagās rūpniecības nozares panīkums un ekonomikas vispārēja pārstrukturizācija astoņdesmito gadu beigās un deviņdesmito gadu sākumā, kā arī energoefektivitātes uzlabojumi 1990.-2009. gadā. Būtisks izņēmums bija transporta, īpaši autotransporta, nozare, kurā emisijas palielinājās par aptuveni 95 %, kā arī dažas rūpniecības nozares, tādās kā naftas pārstrādes un ķīmiskā rūpniecība. Spānijā no 1990. līdz 2009. gadam emisijas palielinājās par 29,8 %. Lielā mērā to noteica emisiju daudzuma pieaugums atkritumu, autotransporta, elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanas nozarēs un pārstrādes rūpniecībā.

SEG emisijas piecās dalībvalstīs 2009. gadā pārsniedza bāzes gada (pārsvarā 1990. gada) rādītājus, bet pārējās divdesmit dalībvalstīs emisijas bija zemākas nekā bāzes gada rādītāji. Kioto protokols neparedz emisiju ierobežošanas saistības Kiprai un Maltai. Abās šajās valstīs emisijas 2009. gadā pārsniedza 1990. gada rādītājus. SEG emisiju procentuālās izmaiņas no bāzes gada līdz 2009. gadam svārstās no –60 % (Igaunija) līdz +27 % (Spānija).

2.2. SEG intensitāte un emisijas uz vienu iedzīvotāju 2009. gadā

Gan ES-27, gan ES-15 emisijas ir samazinājušās, kaut arī ekonomika ir ievērojami augusi. Tas liecina par SEG emisiju un IKP pieauguma **atsaisti**.

3. attēls. SEG intensitātes, IKP, enerģijas patēriņa un CO₂ emisiju attīstība

Avots: EVA, Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts (*Ameco* datubāze), *Eurostat*

ES-27 valstīs 1990.-2009. gadā IKP pieauga par 38 %, savukārt emisijas samazinājās par 17,4 %, bet ES-15 valstīs IKP pieauga par 37 % un SEG emisijas samazinājās par 12,7 %. 2008.-2009. gadā tika reģistrēts IKP samazinājums par aptuveni 4 % gan ES-27, gan ES-15 valstīs, un tas bija saistīts ar ekonomikas lejupslīdi. Tomēr atsaistes process turpinājās arī 2009. gadā, kā to rāda tālāka SEG emisiju intensitātes pazemināšanās par 3,0 % ES-27 un par 2,7 % ES-15 valstīs. No 2010. gada IKP datiem izriet, ka ir sākusies ekonomikas atlabšana. SEG emisiju un IKP pieauguma atsaistes tendenci visos ekonomikas sektoros apstiprina arī ražošanas nozares attīstība, kas novērota kopš 1990. gada.

SEG intensitāte 1990.-2009. gadā samazinājās visās dalībvalstīs. Vislielākais samazinājums tika novērots Igaunijā (–80 %), Slovākijā (–73 %), Bulgārijā (–62 %), Rumānijā (–61 %), Lietuvā (–60 %), Latvijā (–59 %) un Polijā (–59 %). Vismazākās pārmaiņas notika Portugālē (–12 %), Kiprā (–13 %), Itālijā (–20 %), Spānijā (–20 %) un Maltā (–22 %).

ES-27 valstīs 2009. gadā **emisijas uz vienu iedzīvotāju** bija 9,2 t CO₂-ekv. ES-15 valstīs šie rādītāji bija nedaudz augstāki, vidēji 9,4 t CO₂-ekv. uz vienu iedzīvotāju. Salīdzinot ar 2008. gadu, emisijas uz vienu iedzīvotāju samazinājās par 0,7 t CO₂-ekv. vai 2,3 t CO₂-ekv., kas ir līdzvērtīgs gandrīz 20 % samazinājumam, salīdzinot ar 1990. gadu. Tomēr 2009. gadā SEG emisiju rādītājos uz vienu iedzīvotāju dalībvalstu vidū novērojamas būtiskas atšķirības, sniedzoties no 4,7 (Latvijā) līdz 23,7 (Luksemburgā) t CO₂-ekv. uz vienu iedzīvotāju. Tās lielā mērā ir atkarīgas no katras valsts energointensitātes un enerģijas bilances. Dalībvalstu vidū ievērojami atšķiras arī emisiju tendences uz vienu iedzīvotāju. Kopš 1990. gada lielākie samazinājumi uz vienu iedzīvotāju tika sasniegti Centrāleiropas un Austrumeiropas dalībvalstīs, Luksemburgā, Apvienotajā Karalistē, Vācijā, Zviedrijā un Beļģijā. Kopš 1990. gada emisijas uz vienu iedzīvotāju palielinājušās sešās dalībvalstīs. Savukārt emisijas uz vienu iedzīvotāju Maltā, Portugālē un Spānijā ir ievērojami zemākas par Savienības vidējo rādītāju, savukārt Slovēnijā, Grieķijā un Kiprā tās pārsniedz šo vidējo rādītāju (skatīt arī 3. attēlu Dienestu darba dokumentā).

2.3. SEG emisijas 2009. gadā, salīdzinot ar 2008. gadu

SEG emisijas 2008.-2009. gadā¹ samazinājās visās dalībvalstīs. Emisijas ES-27 valstīs samazinājās par 354,4 Mt CO₂-ekv. (7,1 %), savukārt ES-15 valstīs emisijas samazinājās par 274,3 Mt CO₂-ekv. (6,9 %). Pašreizējā ekonomikas lejupslīde lielā mērā veicināja absolūto ikgadējo samazinājumu un paātrināja kopš 2004. gada novērojamo samazināšanās tendenci. Tomēr, kā norādīts iepriekš, SEG intensitāte turpināja pieaugt citu faktoru dēļ, piemēram, atjaunojamo energoresursu izmantošanas pieauguma rezultātā.

Visnozīmīgākie SEG emisiju samazinājumi absolūtā izteiksmē tika reģistrēti Vācijā (–61,4 Mt CO₂-ekv.), Apvienotajā Karalistē (–54,0 Mt CO₂-ekv.), Itālijā (–50,6 Mt CO₂-ekv.) un Spānijā (–37,2 Mt CO₂-ekv.). SEG emisijas būtiski samazinājās arī Rumānijā, Francijā un Polijā (attiecīgi –22,6 Mt CO₂-ekv., –21,9 Mt CO₂-ekv., –19,1 Mt CO₂-ekv.). Emisijas samazinājās galvenokārt elektroenerģijas un siltuma ražošanas apjoma samazināšanās dēļ, kā arī tāpēc, ka samazinājās rūpniecības un transporta emisijas.

Relatīvo izmaiņu ziņā vislielākais SEG emisiju samazinājums tika novērots Igaunijā (16,1 %), Rumānijā (14,7 %) un Bulgārijā (13,8 %). Vairākas dalībvalstis, piemēram, Lietuva, Latvija, Slovākija, Itālija, Spānija, Slovēnija, Ungārija, Apvienotā Karaliste, Īrija, Austrija un Beļģija, reģistrēja samazināšanos robežās no 8 % līdz 10 %. Vismazākais samazinājums bija Nīderlandē (2,8 %).

2009. gada lejupslīde skāra visus Savienības ekonomikas sektorus. Tās rezultātā kritās fosilā kurināmā, pārsvarā akmeņogļu, patēriņš un samazinājās darbības apjoms rūpniecības nozarē. Neraugoties uz auksto ziemu, emisijas samazinājās arī dzīvojamajā sektorā, jo necentralizētā siltumapgādē tika mazāk izmantots kurināmais, jo īpaši šķidrās kurināmais. Tā rezultātā visievērojamākais SEG emisiju samazinājums tika reģistrēts elektroenerģijas un siltuma ražošanas publiskajā sektorā (–103,2 Mt CO₂-ekv. jeb 7,8 %), ražošanas nozarēs (–65,7 Mt CO₂-ekv. jeb 12,9 %), dzelzs un tērauda ražošanas nozarē (–53,6 Mt CO₂-ekv. jeb 29,6 %), autotransporta (–23,7 Mt CO₂-ekv. jeb 2,7 %) nozarē, mājsaimniecībās un pakalpojumu nozarē (–22,0 Mt CO₂-ekv. jeb 3,2 %).

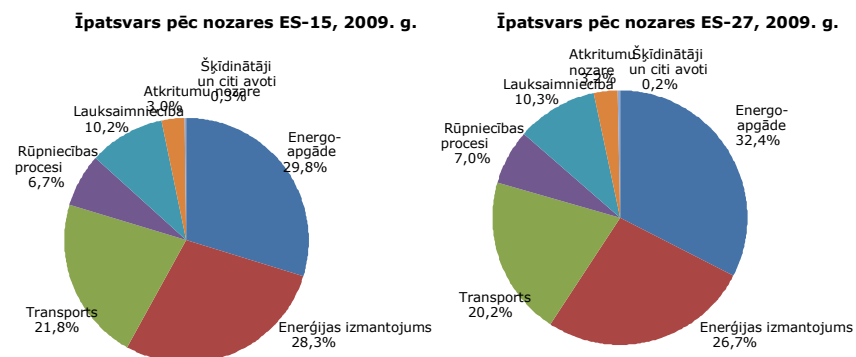
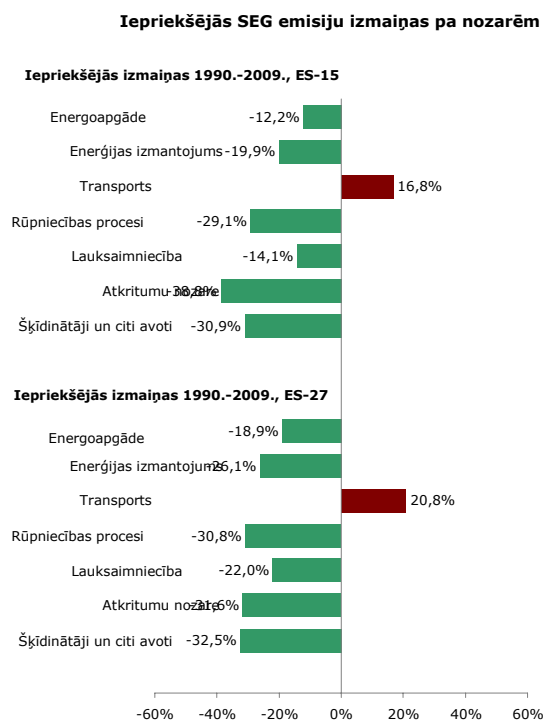
Neraugoties uz SEG emisiju samazināšanos transporta nozarē 2008.-2009. gadā, šī nozare joprojām ir nozīmīgs emisiju avots. 87 % transporta emisiju rodas ES-15 dalībvalstīs, un novērotie autotransporta SEG emisiju samazinājumi ES-27 valstīs (–23,7 Mt CO₂-ekv.) proporcionāli atbilst šim rādītājam, kas galvenokārt ir saistīts ar samazinājumu ES-15 dalībvalstīs (–20,5 Mt CO₂-ekv.).

Arī starptautisko gaisa un jūras pārvadājumu emisijas samazinājās otro gadu pēc kārtas, galvenokārt ekonomikas lejupslīdes ietekmes rezultātā (7 % gaisa un 10 % starptautiskajiem jūras pārvadājumiem). Pašlaik šīs divas nozares rada apmēram 6,3 % kopējo ES-27 valstu siltumnīcefekta gāzu emisiju, taču nav iekļautas Kioto mērķos.

2.4. Emisiju tendences galvenajās nozarēs

Visvairāk emitējošās nozares, kā redzams 4. attēlā, ir energoapgāde un enerģijas izmantošana, tostarp transports, kuru emisiju īpatsvars 2009. gadā sasniedza 80 % no kopējām Savienības emisijām. Transports radīja 22 % no kopējām SEG emisijām, lauksaimniecība – 10 %, rūpnieciskie procesi – 7 %, bet atkritumu nozare – 3 %. Kopš 1990. gada samazinājumu transporta nozarē daļēji kompensēja pieaugums enerģētikā, lauksaimniecībā, rūpnieciskajos procesos un atkritumu nozarē (sīkāku informāciju lasiet Dienestu darba dokumentā). Tomēr 2009. gadā ekonomikas lejupslīdes rezultātā samazinājās emisijas transporta nozarē.

4. attēls. ES-15 un ES-27 SEG emisiju dinamika pa nozarēm un nozaru īpatsvars kopējā SEG emisiju apjomā

Avots: EVA

3. PAREDZAMĀS SEKMES KIOTO MĒRĶA SASNIEGŠANĀ

3.1. SEG emisiju prognozes

3.1.1. ES-27

Kioto saistību periodā plānots, ka kopējās ES-27 valstu SEG emisijas būs aptuveni par 17,9 % zemākas par bāzes gada rādītājiem. Šajā aplēsē izmantotas dalībvalstu prognozes³ un tiek ņemtas vērā pastāvošās rīcībpolitikas un pasākumi. Prognozētais samazinājums ir vēl lielāks,

ja aprēķinā ņem vērā oglekļa piesaistītājsistēmas un papildu pasākumus, kā arī to, ka valdības iegādāsies kredītus, izmantojot Kioto mehānismus (sīkāku informāciju skatīt 7.a un 7.b tabulā Dienestu darba dokumentā).

3.1.2. ES-15

Kopprognoze par visām nozarēm liecina, ka kopējās ES-15 valstu SEG emisijas Kioto saistību periodā, visticamāk, būs par 10,5 % zemākas nekā bāzes gadā. Ja aprēķinos ietver to, ka

- 1) valdības izmanto Kioto mehānismus, ar kuriem var panākt papildu 2,5 % emisiju samazinājumu, un
- 2) kopējais ar oglekļa piesaistītājsistēmām piesaistīto emisiju apjoms, kas panākams ar Kioto protokola 3. panta 3. un 4. punktā minētajiem pasākumiem, ES-15 valstīs sasniegs 0,9 %,

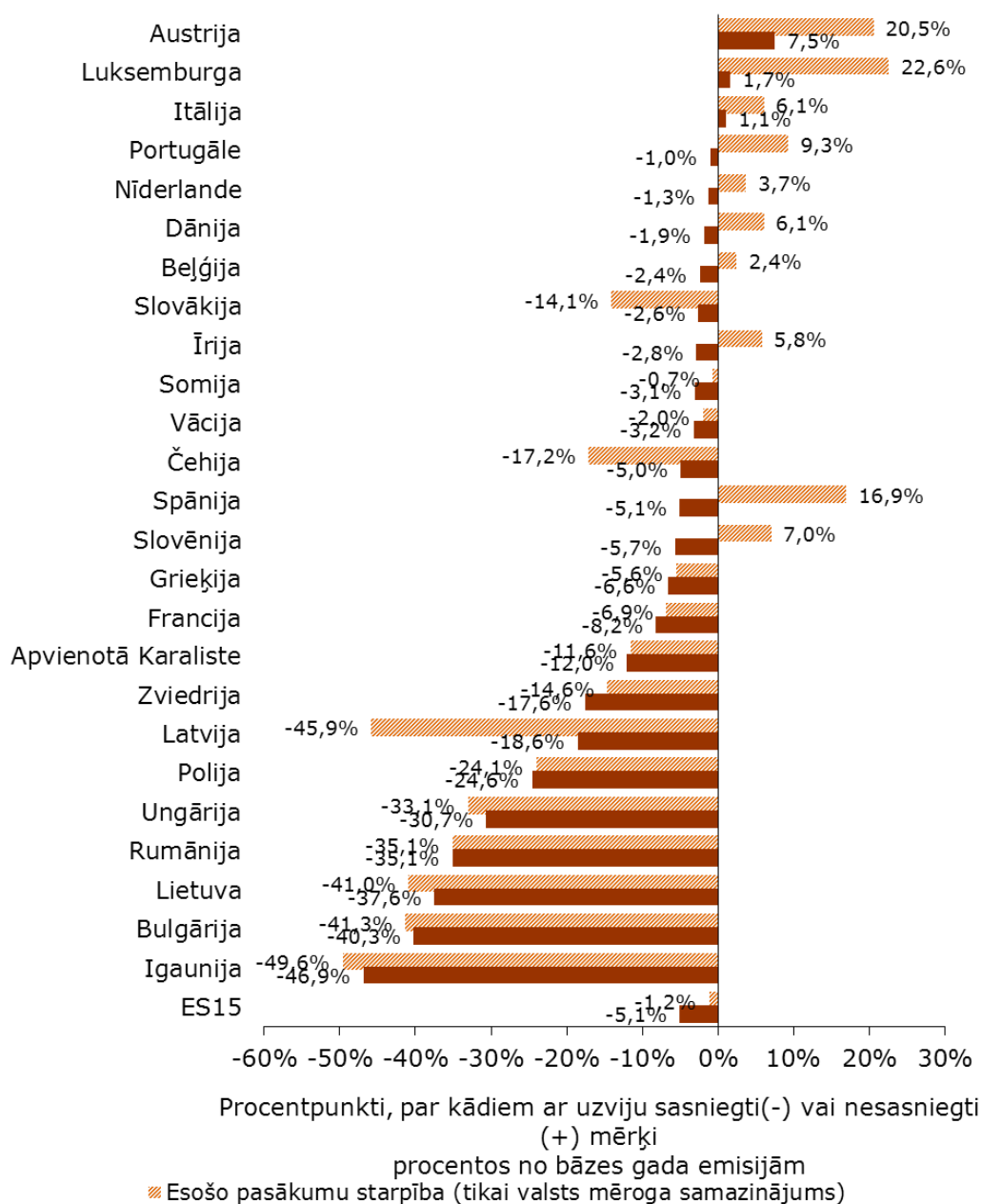
paredzams, ka ES-15 emisijas samazināsies pat vairāk. Ja visu pasākumu rezultāti atbildīs gaidītajam un tiks ņemta vērā kvotu un emisiju samazināšanas kredītu tirdzniecība ES emisiju tirdzniecības sistēmā, paredzamais SEG emisiju kopējais samazinājums Kioto saistību periodā var sasniegt 13,4 %, salīdzinot ar bāzes gadu.

5. attēlā redzama starpība starp prognozētajām emisijām nozarēs, uz kurām neattiecas ES ETS, un attiecīgajiem mērķiem šajās nozarēs katrai dalībvalstij. Šī analīze liecina, ka ES-15 valstīm pietiktu ar esošajām rīcībpolitikām un pasākumiem, lai tās varētu izpildīt savu kopējā Kioto mērķa daļu, kas attiecas uz ES ETS neietvertajām nozarēm. Tā kā dažas dalībvalstis grasās izņemt no apgrozības noteiktā daudzuma vienību (NDV) pārpalikumu, praksē visām dalībvalstīm būs jāizpilda savas attiecīgās individuālās saistības, lai nodrošinātu, ka Savienība sasniedz savu Kioto protokolā paredzēto kopējo mērķi.

3.1.3. ES-12

12 dalībvalstu, kuras iestājās savienībā pēc 2004. gada, kopējās emisijas, balstoties uz pašreizējo valstu rīcībpolitiku un pasākumiem, salīdzinot ar 2009. gadu, nedaudz palielināsies un Kioto saistību periodā būs par aptuveni 38,7 % zemākas nekā bāzes gadā. Slovēnija ir vienīgā no ES-12 dalībvalstīm, kas paredz investēt Kioto mehānismus. Čehija, Ungārija, Latvija, Lietuva, Polija, Rumānija un Slovēnija plāno reģistrēt oglekļa piesaistītājsistēmu nodrošinātos samazinājumus. Čehija, Igaunija, Ungārija, Latvija, Lietuva, Polija un Slovākija plāno pārdot daļu noteiktā daudzuma vienību (NDV).

5. attēls. Relatīvā starpība (sasniegts ar uzviju vai nesasniegts) starp SEG prognozēm ETS neietvertajās nozarēs saistību periodā un attiecīgajiem 2008.-2012. gada mērķiem, pamatojoties uz SEG prognozēm un Kioto mehānismu un oglekļa piesaistītājsistēmu izmantojumu.

Piezīme: 1) Bulgārijai, Portugālei un Rumānijai aplēsēs tika ņemtas vērā PRIMES/GAINS prognozes; 2) visām pārējām dalībvalstīm (izņemot Kipru un Maltu, kurām nav emisiju samazināšanas saistību saskaņā ar Kioto protokolu) aplēses ir pamatotas uz valsts prognozēm; 3) tām dalībvalstīm, kas norādīja, ka plāno izmantot ES ETS neizmantojotās JIR kvotas citiem mērķiem, ne tikai ETS izpildei, tās tiek ņemtas vērā (Īrija).

Avots: EVA, Eiropas Komisija

3.2. Savienības klimata pārmaiņu politikas īstenošanas stāvoklis

Eiropas klimata pārmaiņu programma (EKKP)

ES-27 dalībvalstu politikas un pasākumu izvērtēšanas rezultātā tika noteikti **astoņi kopēji un koordinēti pasākumi, kas ir plaši izmantoti un var nodrošināt ievērojamu SEG emisiju ietaupījumu Savienībā**. Paredzams, ka lielāko ietaupījumu sniegs pārskatītā ES ETS direktīva (2003/87/EK) un atjaunojamo energoresursu direktīva (2009/28/EK), kas veicina no atjaunojamiem energoresursiem ražotas enerģijas noietu. Transporta nozarē būtiska nozīme ir degvielas kvalitātes tiesību aktiem un automašīnu radītā CO₂ samazināšanai. Savukārt enerģijas patēriņš tiks samazināts, īstenojot direktīvas par ēku energoefektivitāti, ekodizaina prasībām, enerģijas nodokļiem un koģenerācijas (vienlaicīgas siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanas) veicināšanu. Visbeidzot, plāno, ka arī Kioto protokola elastīgie mehānismi dos iespēju panākt ievērojamus SEG emisiju ietaupījumus.

Papildus šiem astoņiem pasākumiem **tika noteikti vēl pieci kopēji un koordinēti pasākumi**, kas var nodrošināt ievērojamus ietaupījumus Savienības mērogā. Šie pieci pasākumi ir atkritumu poligonu direktīva (99/31/EK), efektivitātes prasības jauniem karstā ūdens boileriem, direktīva par ierīču marķēšanu (2000/13/EK), rūpniecisko emisiju direktīva (2010/75/ES) un Motoru izaicinājuma programma, kuras mērķis ir paaugstināt rūpniecisko elektromotoru energoefektivitāti. Komisijas ziņojumā par Regulas (EK) Nr. 842 piemērošanu, sekām un atbilstību secināts, ka jau ir panākts zināms fluorēto gāzu emisiju samazinājums salīdzinājumā ar scenāriju, ja šāda regula nebūtu pieņemta. Kopā ar MAC direktīvu (2006/40/EK) tām ir iespēja līdz 2020. gadam un pēc tā panākt ievērojamu prognozēto emisiju samazinājumu.

Pirmie astoņi pasākumi nodrošina 92 % no kopējo un koordinēto pasākumu kopējā radītā ietaupījuma ES-27 valstīs. Tas liecina par šo pasākumu ievērojamo ietekmi uz dalībvalstu emisijas samazināšanas mērķu sasniegšanu.

Jaunākie pasākumi

Kopš klimata un enerģētikas tiesību aktu kopuma pieņemšanas turpinās darbs pie to īstenošanas pasākumiem. Līdz 2012. gada beigām ir jāievieš apmēram divdesmit jauni tiesību akti un dokumenti, lai nodrošinātu pārskatītās ES ETS pareizu darbību, kā arī veiktu visus vajadzīgos sagatavošanas darbus valstu SEG emisiju mērķu sasniegšanai nozarēs, kas nav ETS nozares.

Nesen tika aktualizēti ES ETS ierobežojumi 2013.-2020. gadam, ņemot vērā šīs sistēmas paplašināto mērogu pēc 2012. gada. Ir sagatavoti ES ETS pamatā esošās reģistru sistēmas integritātes un drošības uzlabojumi. Komisija ierosinājusi veikt grozījumus to nozaru un apakšnozaru sarakstā, kuras var skart būtisks oglekļa emisiju pārvirzes risks. Šis ierosinājums paredz pievienot dažas papildu nozares, piemēram, ķieģeļu, flīžu un būvmateriālu ražošanu no apdedzināta māla un sāls ražošanu. Eiropas Parlaments un Padome pašlaik rūpīgi pārbauda abus pēdējos ierosinājumus. Sagatavošanās trešajam tirdzniecības periodam turpinājās arī attiecībā uz kvotu sadales noteikumu saskaņotas piemērošanas turpmāku uzlabošanu.

Tāpat tika panākta vienošanās par ierosinājumu jau 2012. gadā, tātad pirms 2013.-2020. gada tirdzniecības perioda sākuma, uzsākt līdz pat 120 miljonu emisijas kvotu izsoli standartizētu nākotnes līgumu vai nestandardizētu nākotnes līgumu veidā. Tās mērķis ir nodrošināt gludu ES ETS pāreju no otrā uz trešo tirdzniecības periodu, kas ir pienācīgas sekundārā oglekļa tirgus darbības pamatā.

Turpinās darbs, lai pilnveidotu noteikumus par SEG emisiju monitoringu un ziņošanu, kas jāveic operatoriem, uz kuriem attiecas ES ETS, un lai uzlabotu emisiju ziņojumu verificēšanas un verificētāju akreditācijas un pārraudzības prasības, un šī darba mērķis ir piemēroto noteikumu labāka saskaņošana. Līdz 2011. gada beigām jāpabeidz divas jaunas regulas.

Turpinās sagatavošanās darbs pie pasākumiem, kas paredzēti Lēmuma par kopīgajiem centieniem īstenošanai, un tas pašlaik ir vērsti uz dalībvalstu ikgadējo emisiju mērķu absolūto vērtību noteikšanu 2013.-2020. gadam un dalībvalstu ikgadējo emisiju kvotu savstarpējas pārskaitīšanas noteikumu paredzēšanai, kā arī pārskaitīšanas pārredzamības nodrošināšanai.

Bez tam ir sākusies ES monitoringa mehānisma pārskatīšana. Tās pamatā ir vajadzības, kas izriet no ziņošanas prasībām klimata un enerģētikas tiesību aktu kopumā, stratēģija "Eiropa 2020", jaunas prasības, ko paredz Kankūnas vienošanās, kā arī līdzšinējā pieredze.

Tiek izstrādāti arī Regulas (EK) 443/2009 īstenošanas pasākumi saistībā ar emisijām no automobiļiem. Drīzumā jāpieņem procedūra inovatīvu tehnoloģiju apstiprināšanai un sertificēšanai, lai samazinātu CO₂ emisijas no vieglajiem automobiļiem.

Turklāt nesēn tika pieņemta Baltā grāmata par transporta politiku (COM(2011) 144, galīgā redakcija), kas nosaka virkni svarīgu pasākumu, kas jāveic, lai samazinātu transporta emisijas nākamajos gados.

Nesen pieņemtie tiesību akti

Klimata un enerģētikas tiesību aktu kopuma pieņemšana:

- 1) **ES ETS maksimālais kvotu apjoms:** Komisijas Lēmums 2010/634/ES⁶, ar kuru koriģē Savienības kvotu kopapjomu, ko saskaņā ar Savienības sistēmu piešķir 2013. gadam.
- 2) **ES ETS izsoles – trešais tirdzniecības periods:** Komisijas Regula (ES) Nr. 1031/2010⁷ par siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisiju kvotu izsoļu laika grafiku, administrēšanu un citiem aspektiem.
- 3) **ES ETS saskaņoti piešķiršanas noteikumi:** Komisijas Lēmums 2011/278/ES⁸, ar kuru visā Savienībā nosaka pagaidu noteikumus saskaņotai bezmaksas emisiju kvotu sadalei.
- 4) **JIR 300:** Komisijas Lēmums 2010/670/ES⁹, ar ko nosaka kritērijus un pasākumus komerciālu demonstrējumu projektu finansēšanai.
- 5) **ES ETS starptautisko kredītu izmantošana:** Komisijas Regula (ES) Nr. 550/2011¹⁰ par to, lai noteiktu konkrētus ierobežojumus, kas piemērojami starptautisku kredītu izmantošanai no projektiem, kuri saistīti ar rūpnieciskajām gāzēm.

Citi:

- 6) **Aviācija un ES ETS:** Komisijas Regula (ES) Nr. 394/2011¹¹, ar ko groza Regulu (EK) Nr. 748/2009 par gaisakuģu operatoru sarakstu.
- 7) **CO₂ un automobiļi:** Komisijas Regula (ES) Nr. 1014/2010¹² par jaunu vieglo automobiļu reģistrācijas datu pārraudzību un paziņošanu.
- 8) **CO₂ un automobiļi:** Komisijas Regula (ES) Nr. 63/2011¹³ ar ko nosaka sīki izstrādātus piemērošanas noteikumus attiecībā uz atkāpi no īpatnējo CO₂ emisiju mērķiem.
- 9) **CO₂ un kravas automobiļi:** Regula (ES) Nr. 510/2011¹⁴, kas nosaka emisiju standartus jauniem vieglajiem kravas automobiļiem.

3.3. ES emisiju kvotu tirdzniecības sistēmas (ES ETS) īstenošana

ES ETS pirmais periods bija 2005.-2007. gadā. Pašlaik operatori, uz kuriem attiecas ES ETS, tuvojas otrā tirdzniecības perioda (2008.-2012. gads) pēdējam gadam. 2013. gadā sāks darboties būtiski pārskatīta sistēma. Papildinformāciju par pārskatītās ES ETS īstenošanu skatīt 3.2. sadaļā.

3.3.1. Otrais tirdzniecības periods (2008. līdz 2012. gads)

Laikposmam no 2008. līdz 2012. gadam ES mērogā vidēji tika piešķirts 2,081 miljardi kvotu gadā, kas ir par 10,5 % mazāk, nekā sākotnēji ierosināts dalībvalstu iesniegtajos sadales plānos. 2010. gadā sistēmā piedalījās vairāk nekā 12 000 iekārtu. Kopējais ES ETS iekārtu verificēto emisiju apjoms ES-27 valstīs 2010. gadā bija 1,913 miljardi tonnu¹⁵ CO₂-ekv., kas ir aptuveni par 3 % vairāk nekā 2009. gadā. Šis pieaugums atspoguļo atlabšanu, kas tika piedzīvota pēc ekonomikas lejupslīdes, kura izraisīja nepieredzētu emisiju kritumu par 11,6 % 2009. gadā. Tomēr ES ETS emisiju līmenis 2010. gadā saglabājās ievērojami zemāks par 2008.-2012. gada periodam noteikto maksimālo vērtību un salīdzinājumā ar 2005. gadu vidēji ir pazeminājies par vairāk nekā 8 %.

2010. gadā vidējais emisiju apjoms uz vienu iekārtu bija par 17 000 tonnu CO₂ekv. zemāks nekā 2005. gadā, kad tika ieviesta ES ETS. Lai gan emisijas nedaudz palielinājās 2007. gadā, Rumānijai un Bulgārijai iestājoties Savienībā, un atkal 2010. gadā līdz ar atlabšanu no ekonomiskās krīzes, tagad vidējais emisiju apjoms uz vienu iekārtu ir par 8,3 % zemāks nekā 2005. gadā. Sīkāku informāciju skatīt 10. un 11. tabulā un 2. attēlā Dienestu darba dokumentā.

Otrā tirdzniecības perioda pirmajos 3 gados, no 2008. gada līdz 2010. gadam, kopumā operatori lielāko daļu kvotu (ESK) (aptuveni 95 %) nodeva savu emisiju segšanai. Pārējās (aptuveni 5 %) nodošanas saistības tika izpildītas sertificēto emisiju samazināšanas vienību (SES) un/vai emisiju samazināšanas vienību (ESV) formā.

3.3.2. KĪ un TAM izmantojums

Saskaņā ar otrajiem valstu sadales plāniem katras dalībvalsts operatoriem tika noteikts maksimālais projektu kredītu ierobežojums attiecībā uz kopīgo īstenošanu (KĪ) un tīras attīstības mehānismu (TAM). Ik gadu visu dalībvalstu ETS iekārtas kopā otrajā tirdzniecības periodā var izmantot līdz 278 miljoniem SES vai ESV, kas atbilst 13,4 % ierobežojumam ES

mērogā šajā periodā. Operatori 2010. gadā izmantoja 137 miljonus SES vai ESV, kas atbilda 7,1 % no visām ievērošanas nolūkā nodotajām vienībām. Atbilstīgi pārskatītajā ES ETS direktīvā¹⁶ noteiktajam, sākot no 2013. gada, noteikumus par KĪ un TAM kredītu izmantošanu pārskatīs.

3.4. Savienības valstu plāni par Kioto mehānismu izmantošanu

Desmit ES-15 dalībvalstis, kā arī Slovēnija, ir nolēmušas izmantot Kioto mehānismus Kioto mērķu sasniegšanai. Kopā šīs ES-15 dalībvalstis iecerējušas iegādāties 108,4 Mt CO₂ ekv. gadā, lai izpildītu Kioto protokola pirmā saistību perioda saistības. Tas veidotu apmēram 2,5 procentu punktus no ES-15 Kioto mērķa, proti, emisiju samazinājumu par -8 % (skatīt Dienestu darba dokumenta 12. tabulu).

Šīs desmit dalībvalstis kopā ir nolēmušas ieguldīt apmēram 2,8 miljardus euro, lai iegūtu emisiju vienības, izmantojot KĪ, TAM vai emisiju kvotu tirdzniecību. Vislielāko budžetu ir atvēlējusi Austrija, Nīderlande, Spānija, Īrija un Luksemburga (attiecīgi 531 miljonu, 500 miljonus, 386 miljonus, 290 miljonus un 250 miljonus euro) piecu gadu saistību periodam. Slovēnija šim mērķim ir paredzējusi 80 miljonus euro lielu budžetu. Tomēr, ņemot vērā nesenās lejupslīdes ietekmi uz SEG emisijām, iespējams, ka dalībvalstīm nebūs nepieciešami tik daudzi emisiju samazināšanas kredīti, kā sākotnēji plānots. Līdz šim šķiet, ka šo hipotēzi pierāda fakts, ka uz dalībvalstu reģistra kontiem faktiski pārskaitīto kredītu summa ir tikai aptuveni 28 Mt CO₂-ekv.

Attiecībā uz dalībvalstu pārdotajām noteiktā daudzuma vienībām (NDV) saskaņā ar reģistra datiem ir pārskaitītas apmēram 56 Mt CO₂ ekv. Čehija, Igaunija, Ungārija, Latvija, Lietuva, Slovākija un Polija sniedza informāciju, ka plāno arī turpmāk pārdot NDV. Viena dalībvalsts (Apvienotā Karaliste) ir pieņēmusi tiesību aktu, kas paredz, ka tā norakstīs visas NDV, kas paliks pāri pēc Kioto mērķa un Apvienotās Karalistes vienpusējā “oglekļa budžeta” sasniegšanas pēc pirmā saistību perioda.

3.5. Oglekļa piesaistītājsistēmu plānotā izmantošana

Papildus pasākumiem, kas paredzēti dažādiem SEG emisiju avotiem, dalībvalstis var izmantot oglekļa piesaistītājsistēmas. Līdz šim sniegtā informācija liecina, ka ES-15 valstīs kopējais tīrās piesaistes apjoms saistību periodā no apmežošanas vai mežu atjaunošanas darbībām saskaņā ar Kioto protokola 3. panta 3. punktu būs apmēram 8,9 Mt CO₂ gadā. Turklāt tiek prognozēts, ka 3. panta 4. punktā paredzētās darbības palīdzēs saistību periodā ES-15 valstīs samazināt emisiju apjomu vēl par 27,7 Mt CO₂ gadā. Turklāt, ņemot vērā ES-12 valstu sasniegto samazinājumu, kopējais samazinājums būs 35,5 Mt CO₂ gadā (plašāku informāciju skatīt Dienestu darba dokumenta 13. tabulā).

Paredzams, ka kopā visas darbības saskaņā ar 3. panta 3. un 4. punktu saistību periodā ES-15 dalībvalstīs samazinās emisijas par 40,2 Mt CO₂ gadā. Tas atbilst gandrīz 1 procentu punktam no ES-15 dalībvalstu samazināšanas saistībām, kuras pirmajā saistību periodā ir 8 %, salīdzinot ar emisijām bāzes gadā.

4. NOTEIKTĀ 2020. GADA MĒRĶA SASNIEGŠANA

4.1. Savienības emisiju samazināšanas mērķis līdz 2020. gadam

Klimata un enerģētikas tiesību aktu kopumā ES-27 valstīm tika noteikts mērķis līdz 2020. gadam samazināt SEG emisijas par 20 %, salīdzinot ar 1990. gadu, kas atbilst samazinājumam par -14 %, salīdzinot ar 2005. gadu. Šīs saistības tiks sadalītas starp ES ETS nozarēm un pārējām nozarēm saskaņā ar šādu principu:

- (a) līdz 2020. gadam samazinājums par 21 % ES ETS nozarēs, salīdzinot ar 2005. gadu;
- (b) līdz 2020. gadam samazinājums par apmēram 10 % nozarēs, kuras nav ES ETS nozares, salīdzinot ar 2005. gadu;

Šie siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas mērķi tika iekļauti stratēģijā "Eiropa 2020" – stratēģijā gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei.

4.2. Rīcībpolitika, kas sekmē mērķu sasniegšanu

Laikposmam no 2013. līdz 2020. gadam noteiktie emisiju samazināšanas mērķi ir definēti Lēmumā par kopīgiem centieniem (LKC) un pārskatītajā ETS direktīvā. ES ETS ir tirgus mehānisms, kas attiecas uz vairāk nekā 12 000 iekārtu. LKC uzliek dalībvalstīm par pienākumu laikā no 2013. līdz 2020. gadam samazināt SEG emisijas saskaņā ar lineāru trajektoriju ar saistošiem ikgadējiem mērķiem, kas nodrošinās pakāpenisku pāreju uz noteiktajiem 2020. gada mērķiem. LKC regulē SEG emisijas visās nozarēs, izņemot iekārtas un gaisa pārvadājumus, uz kuriem attiecas ES ETS, LULUCF un starptautiskie jūras pārvadājumi. LKC nozarēs dalībvalstīm sasniegt izvirzītos mērķus palīdzēs Savienības mēroga politikas papildu nostādnes, piemēram, saistošie mērķi attiecībā uz atjaunojamo energoresursu izmantošanu, energoefektivitātes pasākumi, emisiju standarti vieglajiem transportlīdzekļiem, CCS direktīva, Fluorēto gāzu regula un Degvielas kvalitātes direktīva. Zināmu nozīmi šajā jautājumā būtu arī Komisijas un dalībvalstu centieniem veicināt SEG emisiju samazinošo inovatīvo tehnoloģiju demonstrējumus un izmantošanu, kādas paredzētas Eiropas Enerģotehnoloģiju stratēģiskajā plānā (SET plānā) un NER300 lēmumā.

Saskaņā ar LKC dalībvalstis būs atbildīgas par šīs Savienības mēroga politikas un pasākumu īstenošanu šajās nozarēs, un, ja nepieciešams, par papildu valsts politikas un pasākumu noteikšanu attiecīgās valsts emisiju samazināšanai. Dalībvalstu darbības pārraudzībai tiks ieviesta stabila ziņošanas un atbilstības sistēma, kas palīdzēs tām veikt visus nepieciešamos korektīvos pasākumus, ja tām neizdodas sasniegt savu mērķi.

4.3. Prognozētais laiks līdz mērķa sasniegšanai

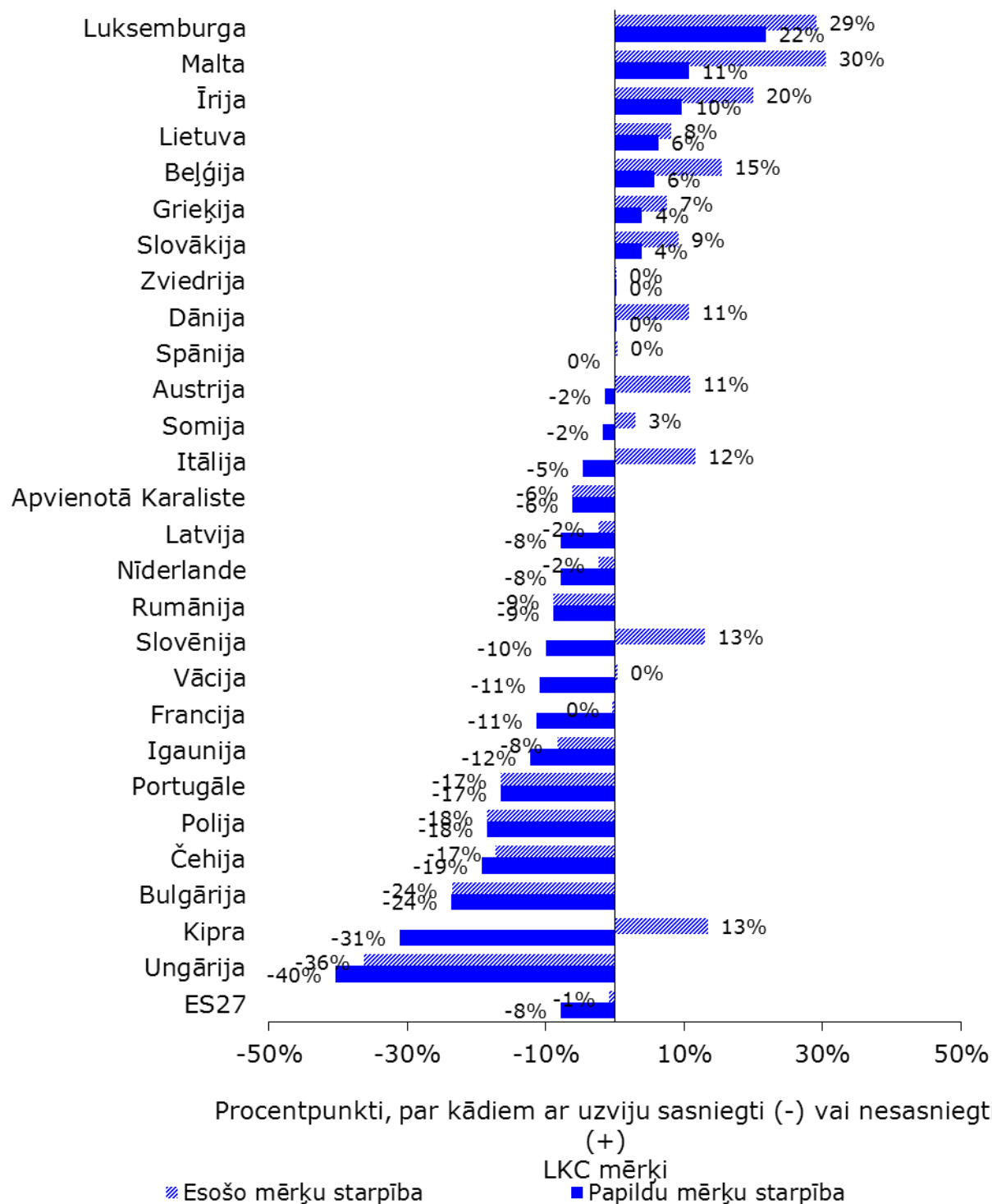
Neraugoties uz pozitīvajām tendencēm KP saistību izpildē, par kurām liecina prognozes 2008.-2012. gadam, lai sasniegtu Savienības 2020. gada mērķus, ir jādarā vairāk. Mērķus palīdzēs sasniegt arī dažādās iespējas, kas paredzētas LKC un pārskatītajā ETS direktīvā, piemēram, projektu kredītu izmantošana. 6. attēlā redzamas pirmās aplēses starpību starp prognozētajām SEG emisijām līdz 2020. gadam un 2020. gada mērķi ETS neietilpstošās nozarēs.

Saskaņā ar šīm provizoriskajām prognozēm atsevišķām dalībvalstīm joprojām būs jāpieliek vairāk pūļu, lai tās varētu sasniegt savus 2020. gada mērķus ETS neiekļautajās nozarēs. Tikai

11 dalībvalstīs plānots izpildīt šīs saistības, izmantojot ieviestās rīcībpolitikas un pasākumus. Vēl 7 dalībvalstīs sasniegs savus mērķus ar papildu rīcībpolitiku un pasākumu palīdzību. 9 dalībvalstīs, visticamāk, nevarēs izpildīt savas saistības pat ar papildu pasākumiem, kādi paredzēti uz šo brīdi. Tomēr attiecībā uz ES-27 valstīm aplēses rāda, ka kopīgais mērķis ETS neietilpstošajām nozarēm tiks sasniegts. Šajā analizē vēl nav ņemta vērā KĪ un TAM kredītu izmantošana.

Lai sagatavotu ceļu netraucētai 2020. gada mērķa sasniegšanai, dalībvalstīm obligāti ne vien jānodrošina savlaicīga esošās emisiju samazināšanas politikas un pasākumu īstenošana, bet arī jāpaātrina papildu politikas un pasākumu izstrāde un pilnīga īstenošana, kā arī jāapsver citas iespējas, tostarp starptautisko kredītu izmantošana.

6. attēls: Prognozētā faktisko emisiju un 2020. gada mērķa starpība nozarēs, kas nav ETS nozares

Piezīme: 1) Šajā aprēķinā izmantotie dati ir ņemti no dalībvalstu prognozēm 2020. gadam par ETS neietilpstošo nozaru emisijām, vajadzības gadījumā papildinot trūkstošos datus un veicot korekcijas³, kā arī izmantoti dalībvalstu plānotie 2020. gada mērķi attiecībā uz ETS neietilpstošām nozarēm (vēl tiks ieviestas dažas izmaiņas). Vairākas dalībvalstis (CZ, EE, FI, LT, NL, PL) nav sagatavojušas īpašas valsts prognozes par ETS neietilpstošajām nozarēm, tādēļ bija jāaprēķina šo emisiju īpatsvars. 2) Šajā attēlā sniegtais novērtējums ir

uzskatāms par informatīvu aprēķinu, jo pastāv atšķirīgas metodes un pieņēmumi. Atsevišķi dati, piemēram, Grieķijas un Lietuvas prognoze, ievērojami atšķiras no prognozēm pētījumā “Enerģētikas tendences 2030. gadam – 2009. gada redakcija” (Eiropas Savienības un Enerģētikas ģenerāldirektorāta publikācija sadarbībā ar Klimata politikas ģenerāldirektorātu un Mobilitātes un transporta ģenerāldirektorātu, ISBN 978-92-79-16191-9).

Avots: EVA, Eiropas Komisija

5. ADAPTĀCIJA KLIMATA PĀRMAIŅĀM

Samazinot emisijas tuvākajās desmitgadēs, tomēr iespējams izvairīties no bīstamām liela mēroga klimata pārmaiņām. Tomēr pat tad, ja vidējais globālās temperatūras pieaugums pasaulē saglabāsies mazāks par 2°C gadā, Eiropas iedzīvotājus un uzņēmumus skars neizbēgamo klimata pārmaiņu negatīvās sekas, un tādēļ tiem ir jārod iespējas izmaksu ziņā efektīvai adaptācijai.

Eiropas Komisija **2009. gada aprīlī** pieņēma **Balto grāmatu par adaptāciju klimata pārmaiņām**, kurā izklāstīts Savienības politikas satvars, lai uzlabotu Eiropas izturētspēju pret klimata pārmaiņu ietekmi. Baltajā grāmatā noteiktie četri galvenie rīcības virzieni ir pamatīgas zināšanu bāzes radīšana par klimata pārmaiņu radīto ietekmi un sekām Savienībai, adaptācijas integrācija galvenajās Savienības politikas jomās, vairāku politikas instrumentu kopumu izmantošana (tirgus instrumenti, vadlīnijas, publiskās un privātās partnerības), lai nodrošinātu efektīvu adaptāciju, un starptautiskās sadarbības pastiprināšana adaptācijas jomā, kas šobrīd tiek ieviestas ar 33 rīcības virzienu palīdzību (skatīt 15. tabulu Dienestu darba dokumentā).

2009. gada Baltā grāmata par adaptāciju klimata pārmaiņām paredz arī **Eiropas adaptācijas informācijas centralizācijas mehānisma** izveidošanu par klimata pārmaiņu radītajām sekām. Tas ir uz tīmekļa bāzes izstrādāts rīks un datubāze par adaptāciju klimata pārmaiņām, kura mērķis ir sniegt palīdzību adaptācijas stratēģiju izstrādē un ieviešanā. Tajā būs paredzētas gan tehniskas funkcijas (būtisku datu un informācijas, kā arī vizuāla ieskata sniegšana par sekām telpiskā attēlojumā, neaizsargātību vietām un adaptācijas jautājumiem), gan politikas atbalsta funkcijas (proti, izmantojot adaptācijas atbalsta instrumentu, kas lietotājus iepazīstina ar adaptācijas stratēģiju izstrādāšanai paredzēto politiku ciklu). Savienības centralizētās informācijas mehānisma pirmais prototips tika izveidots 2011. gada aprīļa beigās un pašlaik tiek novērtēts. Pēc papildu izstrādes fāzes 2012. gada martā klajā tiks laista šī mehānisma galīgā versija. Turpmāk Adaptācijas informācijas centralizācijas mehānismu pārvaldīs Eiropas Vides aģentūra (EVA).

Baltā grāmata arī izvirzīja **Savienības pielāgošanās stratēģijas** ideju, kuru ir paredzēts pieņemt 2013. gadā, šajā stratēģijā paredzēto pasākumu īstenošanai nosakot termiņu no 2013. līdz 2020. gadam. Šīs stratēģijas mērķis būs izstrādāt visaptverošu satvaru ar adaptāciju saistītām darbībām visos līmeņos.

6. SITUĀCIJA SAVIENĪBAS KANDIDĀTVALSTĪS

Horvātijas SEG emisijas laikposmā no 1990. gada¹⁷ līdz 2009. gadam samazinājās par 8 %; salīdzinot ar 2008. gadu, tika panākts samazinājums par 7 %. Savukārt saskaņā ar 5. valsts paziņojumā iekļautajām SEG prognozēm Horvātijai radīsies grūtības sasniegt Kioto mērķi, īstenojot tikai pašreizējo rīcībpolitiku un pasākumus.

Īslandes SEG emisijas no 1990. līdz 2009. gadam palielinājās par 35 % un 2009. gadā bija par 5,4 % mazākas nekā 2008. gadā. Ņemot vērā lēmumu 14/CP.7, un saskaņā ar 5. valsts paziņojumā iekļautajām SEG prognozēm Īslande izpildīs savu Kioto mērķi.

Turcijas SEG emisijas 2009. gadā bija 369,6 Mt CO₂ ekv.; salīdzinot ar 1990. gada emisijām (187 Mt CO₂ ekv.), tātad tās palielinājās par 97,6 %, bet salīdzinājumā ar 2008. gadu – palielinājās par 1 %. Lai gan Turcija ir 1. pielikuma dalībvalsts, tā savā pirmajā saistību periodā nav uzņēmusies SEG ierobežošanas saistības saskaņā ar Kioto protokolu.

Aktualizēti uzskaites dati par **bijušās Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikas** SEG emisijām nav pieejami. No 1990. līdz 2005. gadam kopējās SEG emisijas samazinājās par apmēram 19 %.

Sīkāku informāciju par SEG emisijām Savienības kandidātvalstīs skatiet Dienestu darba dokumenta 2. iedaļā.